

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, 23 stycznia 2013 r.

VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140 – 112(4)/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec poselskiego projektu ustawy:

- **o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks postępowania karnego (druk nr 532).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

(-) Donald Tusk

Stanowisko Rządu
do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz
ustawy – Kodeks postępowania karnego
(druk sejmowy nr 532)

Celem *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego* jest zmiana trybu ścigania przestępstw przeciwko wolności seksualnej, stypizowanych w art. 197, art. 198 i art. 199 § 1 Kodeksu karnego. Przestępstwa te w chwili obecnej są ścigane z urzędu pod warunkiem złożenia przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie. Projekt eliminuje wymóg złożenia wniosku i wprowadza tryb ścigania z urzędu niezależnie od woli osoby pokrzywdzonej. W ocenie projektodawców rozwiązanie to stworzy efektywne mechanizmy przeciwdziałania tym przestępstwom i zapewni pokrzywdzonym skuteczniejszą niż dotychczas ochronę prawną.

Przedstawioną w poselskim projekcie argumentację w zakresie podstaw aksjologicznych uznać należy — co do zasady — za trafną, zaś tezy zawarte w uzasadnieniu w dużej mierze wydają się przekonujące. Tryb wnioskowy nie znajduje uzasadnienia szczególnie w wypadku, gdy przestępstwo stanowi zbrodnię lub gdy ofiarą jest małoletni.

Oprócz niewątpliwie słusznych racji przedstawionych w uzasadnieniu propozycji, należy jednak wziąć pod uwagę także inny aspekt zagadnienia, czyli oczywisty fakt, że czyny wskazane w art. 197 k.k. dotyczą szczególnie intymnej sfery życia człowieka i przez to łączą się ze szczególnie głębokim urazem psychicznym. Z przeprowadzonych badań wynika, że ok. 80% ofiar gwałtu cierpi na zespół stresu pourazowego. Opowiadanie o doznanej przemocy seksualnej wiąże się z ponownym przeżywaniem emocji, które towarzyszyły zdarzeniu. Dlatego ofiary zgwałceń są bardziej od innych pokrzywdzonych narażone na tzw. wtórną wiktyimizację, zwłaszcza w sytuacjach tak sformalizowanych i silnie stresogennych, jakie wiążą się z uczestnictwem w postępowaniu karnym, zaś w państwach, w których zgwałcenie

ściganie jest z urzędu „ciemna liczba” gwałtów nigdy nie zgłaszanych do organów ścigania może nawet przewyższać liczbę gwałtów zgłoszonych. Projektodawcy sugerują w uzasadnieniu, że wtórna wiktymizacja stała się obecnie czynnikiem pomijalnym z uwagi na zmianę mentalności społeczeństwa i lepszą metodykę prowadzenia postępowań. Tezę tę należy uznać za nazbyt optymistyczną i zupełnie arbitralną, gdyż nie została ona poparta wynikami żadnych badań psychologicznych. Prowadzenie postępowania karnego zawsze jest stresogenne dla ofiary przestępstwa, a kiedy w grę wchodzi przestępstwo tak głęboko ingerujące w poczucie prywatności i intymności jak gwałt, stresogenność staje się odpowiednio wyższa. W tej sytuacji przymuszanie ofiary do złożenia zeznań stanie się dodatkowym silnie traumatycznym doświadczeniem. Można tu dodać, że nawet w systemach prawnych, w których regułą jest ściganie z urzędu, nieraz istnieją od tej reguły wyjątki na rzecz trybu wnioskowego, na przykład kiedy sprawcą gwałtu jest osoba najbliższa.

Mając na uwadze powyższe zastrzeżenia, a także konieczność zapewnienia pokrzywdzonym ochrony na najwyższym możliwym poziomie, projekt poselski należałoby uzupełnić o środki ochrony ofiar zgwałcenia przed podwójną wiktymizacją, takie jak nałożony na organy ścigania obowiązek przesłuchiwania pokrzywdzonego w szczególnym trybie, tak aby wyeliminować konieczność kilkukrotnego zeznawania, oraz rozwiązanie, zgodnie z którym jeżeli przesłuchanie w sprawach o zgwałcenie odbywa się z udziałem biegłego psychologa powinien on być osobą tej samej płci co pokrzywdzony, o ile pokrzywdzony tego żąda, a nie będzie to utrudniać postępowania.

Biorąc powyższe pod uwagę, Rząd postuluje skierowanie *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego* do dalszych prac legislacyjnych, w toku których możliwe będzie wzięcie pod uwagę powyższych uwag.